

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1954.

20 MAI 1954.

PROPOSITION DE LOI

modifiant la loi du 30 juin 1951 relative au traitement du personnel enseignant des écoles primaires et gardiennes soumises à la loi organique de l'enseignement primaire.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le 2 mars 1954 — quelques jours avant la fin de la législature — M. Harmel, Ministre de l'Instruction publique, a déposé sur le bureau de la Chambre un projet de loi modifiant la loi organique de l'enseignement primaire (Doc. Chambre, n° 357, 1953-1954).

D'après l'exposé des motifs, ce projet avait essentiellement pour objet de « réaliser le reclassement souhaité de la fonction d'instituteur et d'introduire dans la loi organique de l'enseignement primaire une formule qui permette une adaptation automatique des barèmes de cette catégorie de membres du personnel enseignant, chaque fois qu'une modification est apportée aux barèmes des membres du personnel enseignant de l'Etat ».

Le Ministre lui-même était donc obligé de reconnaître que la loi du 30 juin 1951, dont il est l'auteur, n'a pas apporté à la situation matérielle et morale des instituteurs les améliorations que ceux-ci attendent vainement depuis de longues années. Il se rangeait ainsi à l'avis de la Commission mixte qu'il avait créée et dont le rapport concluait que les rémunérations du personnel enseignant des écoles primaires et gardiennes étaient toujours « en retard d'une péréquation ».

Tout en marquant un léger progrès sur la loi en vigueur, le nouveau projet ne répondait ni aux revendications légitimes des instituteurs, ni à la réalité des faits. Son principal défaut était de consacrer définitivement l'inégalité des traitements attribués à des fonctions identiques.

Ces critiques sont d'ailleurs devenues sans objet puisque la dernière initiative de M. le Ministre Harmel est devenue caduque par suite de la dissolution des Chambres.

Le gouvernement issu des élections législatives du 11 avril 1954 s'est formellement engagé à prendre les mesures nécessaires pour réaliser le reclassement des instituteurs.

Kamer der Volksvertegenwoordigers

BIUTENGEWONE ZITTING 1954.

20 MEI 1954.

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de wet van 30 Juni 1951 betreffende de wedden van het onderwijzend personeel der lagere en bewaarscholen die vallen onder de wet tot regeling van het lager onderwijs.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Op 2 Maart 1954, enkele dagen vóór het einde van de zitting, diende de heer Harmel, Minister van Openbaar Onderwijs, bij het Bureau van de Kamer een wetsontwerp in houdende wijziging van de wet tot regeling van het lager onderwijs (Stuk Kamer n° 357, 1953-1954).

Volgens de memorie van toelichting, was het essentiële doel van het ontwerp « de gewenste herklassering van de functie van onderwijzer te verwezenlijken en in de wet tot regeling van het lager onderwijs een formule in te voegen die een automatische aanpassing van de weddeschalen van deze categorie leden van het onderwijzend personeel toelaat, telkens de weddeschalen der leden van het onderwijzend personeel van de Staat worden gewijzigd. »

De Minister zelf moest dus toegeven dat zijn wet van 30 Juni 1951 in de stoffelijke en zedelijke toestand van de onderwijzers niet de verbeteringen heeft gebracht waarop deze tevergeefs sedert lange jaren wachten. Hij sloot zich aldus aan bij het advies van de door hem ingestelde Gemengde Commissie, waarvan het verslag tot het besluit kwam dat de bezoldigingen van het onderwijzend personeel der lagere en bewaarscholen steeds « een perequatie achter » staan.

Alhoewel het een lichte vooruitgang op de thans toegepaste wet betekent, beantwoordde het nieuwe ontwerp noch aan de gewettigde eisen van de onderwijzers, noch aan de werkelijkheid. Het voornaamste gebrek er van lag in het feit dat de ongelijkheid van wedden, die aan dezelfde functies worden toegekend, voor goed werd bekrachtigd.

Die kritiek heeft trouwens geen zin meer, aangezien het jongste initiatief van de heer Harmel, ingevolge de ontbinding van de Kamers, vervallen is.

De Regering die uit de wetgevende verkiezingen van 11 April 1954 is ontstaan heeft uitdrukkelijk de verbintenis aangegaan de nodige maatregelen te nemen met het oog op de herklassering van de onderwijzers.

Bien qu'il n'y ait aucune raison de mettre en doute la sincérité de cette promesse, il n'est pas inutile de rappeler au nouveau Ministre de l'Instruction publique que la solution de ce problème doit figurer au premier plan de ses préoccupations.

La présente proposition de loi a pour but essentiel de souligner le caractère d'urgence de la réforme qui s'impose et dont il serait dangereux de méconnaître plus longtemps l'aspect psychologique et moral.

On n'insistera jamais assez sur le fait que l'amélioration — ou plutôt la réadaptation — des barèmes des instituteurs aura nécessairement une influence heureuse sur la valeur, la qualité et l'efficacité de leur travail et contribuera, par conséquent, à relever le niveau des études primaires dans notre pays.

Aussi longtemps que les maîtres ne recevront pas une rémunération en rapport avec l'importance et la dignité de leurs fonctions, leur recrutement deviendra de plus en plus difficile. Les pouvoirs publics et les autorités scolaires ne peuvent raisonnablement exiger d'un personnel mécontent, découragé et aigri qu'il consacre, comme autrefois, son ardeur, son dévouement et son enthousiasme à l'accomplissement de la délicate mission de pédagogue et d'éducateur.

* * *

La présente proposition de loi est fondée sur les principes suivants :

1) Equivalence des fonctions.

La logique et l'équité exigent que le traitement de base de l'instituteur soit au moins égal aux 64 % de celui du licencié, quelles que soient la localité et l'école où il exerce ses fonctions.

En effet, le diplôme d'instituteur s'obtient normalement à l'âge de 19 ans. On ne devient licencié qu'à 22 ans.

Après les études primaires qui se terminent à l'âge de 12 ans, le futur instituteur doit donc faire sept années d'études complémentaires.

Il en faut dix pour acquérir le titre de licencié.

Compte tenu de la durée des études, le traitement total de l'instituteur devrait être fixé aux sept dixièmes de celui du licencié.

La proportion de 64 % est donc un minimum.

2) Indemnité de logement.

Pour remplacer l'indemnité de résidence ou de foyer prévue par la loi du 30 juin 1951, les communes seront tenues de fournir un logement à leurs instituteurs ou, à défaut de logement, de leur payer une indemnité compensatoire.

Ce principe ne constitue pas une innovation. Il était déjà formulé dans les lois scolaires de 1884 et de 1914.

C'est la commune qui nomme les instituteurs; c'est elle aussi qui organise et dirige l'enseignement primaire et gardien. Ces droits lui imposent le devoir d'intervenir dans le paiement du traitement, dont la plus grande part — il est bon de le rappeler — est à charge de l'Etat.

Il est bien entendu que les chefs d'école ayant la faculté de choisir entre le logement et l'indemnité compensatoire conserveront, dans tous les cas, l'entière responsabilité de leur supplément de direction.

Al bestaat er geen enkele reden om de oprechtheid van deze belofte in twijfel te trekken, toch is het niet overbodig de nieuwe Minister van Openbaar Onderwijs er aan te herinneren dat de oplossing van dit probleem een van zijn eerste zorgen moet zijn.

Dit wetsvoorstel strekt er hoofdzakelijk toe te wijzen op de dringende aard van de hervorming, die zich opdringt en waarvan het psychologisch en moreel aspect niet langer zonder gevaar kan genegeerd worden.

Er kan niet genoeg nadruk worden gelegd op het feit, dat de verbetering — of liever de aanpassing — van de weddeschalen der onderwijzers onvermijdelijk een gunstige invloed zal hebben op de waarde, de hoedanigheid en de doelmatigheid van hun werk en, bijgevolg, zal bijdragen tot het verheffen van het peil van het lager onderwijs in ons land.

Zolang de onderwijzers niet zullen bezoldigd worden in verhouding tot de belangrijkheid en de waardigheid van hun functies, zal de aanwerving steeds moeilijker worden. De Staat en de schooloverheid kunnen redelijkerwijze niet verlangen dat mistevreden, ontmoedigde en verbitterde personeelsleden zich, zoals vroeger, met toewijding, ijver en geestdrift zouden toeleggen op het vervullen van de kiese taak van leraar en opvoeder.

* * *

Dit wetsvoorstel berust op de volgende beginselen :

1) Gelijkwaardigheid der functies.

Het is redelijk en billijk de basiswedde van de onderwijzer ten minste vast te stellen op 64 % van deze van de licentiaat, ongeacht de plaats en de school waar de functies uitgeoefend worden.

Inderdaad, het diploma van onderwijzer wordt normaal op 19-jarige leeftijd behaald. Licentiaat wordt men slechts op 22-jarige leeftijd.

Na het lager onderwijs, dat op 12-jarige leeftijd beëindigd wordt, moet de candidaat-onderwijzer dus zeven jaar bijkomend onderwijs volgen.

Om de titel van licentiaat te bekomen moet men 10 jaar bijdoen. Met inachtneming van de duur der studiën zou de totale wedde van de onderwijzer dus moeten vastgesteld worden op zeven tiende van deze van de licentiaat.

De verhouding van 64 % is dus een minimum.

2) Huisvestingsvergoeding.

Ter vervanging van de, bij de wet van 30 Juni 1951 ingestelde haard- en standplaatsvergoeding zullen de gemeenten verplicht zijn hun onderwijzers huisvesting te verschaffen of, bij gebreke van huisvesting, zullen zij een compensatievergoeding moeten uitkeren.

Dit beginsel is niet nieuw. Het kwam reeds voor in de schoolwetten van 1884 en van 1914.

De onderwijzers worden door de gemeente benoemd; het lager en het bewaarschoolonderwijs worden door haar geregeld en geleid. Ingevolge deze rechten heeft ze de plicht tussen te komen in de betaling van de wedde, waarvan het grootste deel er moet aan herinnerd worden — ten laste van de Staat valt.

Het spreekt vanzelf dat de schoolhoofden, die kunnen kiezen tussen de huisvesting of de compensatievergoeding, in elk geval het volledig bedrag van hun bestuursvergoeding behouden.

Il ne faut pas non plus perdre de vue que le nouveau statut pécuniaire des agents de l'État a rompu l'équilibre entre la rémunération du personnel enseignant communal et celle des agents administratifs. L'intérêt général exige donc que la commune maintienne une relativité équitable entre les barèmes des instituteurs et ceux que le Ministère de l'Intérieur admet pour les autres agents communaux.

3) Institutrices gardiennes.

La loi du 30 juin 1951 fixe le traitement des institutrices gardiennes à 86 % de celui des instituteurs et institutrices primaires.

On donnera satisfaction à l'une des principales revendications du personnel enseignant en élevant ce pourcentage à 90.

4) Rétroactivité.

Les instituteurs ont été gravement lésés par suite du retard apporté à la revalorisation de leur traitement. Les pertes subies s'élèvent, pour chacun d'eux, à plusieurs milliers de francs.

Les autres agents des services publics ont touché, dans l'entretemps, les arriérés qui leur étaient dus.

Il est donc simplement équitable que l'adaptation proposée sorte ses effets à partir du 1er janvier 1951.

Evenmin mag uit het oog worden verloren dat het nieuw geldelijk statuut afbreuk heeft gedaan aan het evenwicht tussen de bezoldiging van het gemeentelijk onderwijzend personeel en deze van de administratieve personeelsleden. Het algemeen belang eist dus dat de gemeente een billijke verhouding zou bewaren tussen de weddeschalen van de onderwijzers en deze welke door het Ministerie van Binnenlandse Zaken aanvaard worden voor het ander gemeentelijk personeel.

3) Bewaarschoolonderwijzeressen.

Bij de wet van 30 juni 1951 wordt de wedde van de bewaarschoolonderwijzeressen vastgesteld op 86 % van deze der onderwijzers en onderwijzeressen van de lagere school.

Door dit percentage tot 90 te verhogen zou voldoening gegeven worden aan een der voornaamste eisen van het onderwijzend personeel.

4) Terugwerkende kracht.

De onderwijzers werden ernstig benadeeld ingevolge de vertraging bij de revalorisatie van hun wedde. Elk hunner heeft verscheidene duizenden frank verlies geleden.

Intussen heeft het andere personeel in Staatsdienst de verschuldigde achterstallen ontvangen.

Het is dus slechts billijk dat de voorgestelde aanpassing terugwerkende kracht tot 1 Januari 1951 zou hebben.

Charles JANSSENS.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

Les §§ 2 et 3 de l'article 29, repris à l'article 2 de la loi du 30 juin 1951 relative au traitement du personnel enseignant des écoles primaires et gardiennes soumises à la loi organique de l'enseignement primaire, sont modifiés comme suit :

« § 2. — Le traitement proprement dit est fixé comme suit pour tous les instituteurs et institutrices :

- a) un traitement de base de 64.000 francs;
- b) 14 augmentations biennales de 4.480 francs.

Le traitement minimum prévu au littéra a) ci-dessus est attribué à l'agent qui a atteint l'âge de 21 ans.

L'anniversaire de la naissance qui tombe à une date autre que le 1er du mois est reporté au 1er du mois suivant.

Le traitement de l'agent âgé de moins de 21 ans est réduit du montant d'une augmentation biennale, soit 4.480 francs.

Le début de la carrière est fixé au 1er du mois qui suit le 21e anniversaire de la naissance ».

« § 3. — Le supplément de direction est fixé comme suit pour les chefs d'école chargés ou non de la tenue d'une classe :

- a) direction d'une école à classe unique : 7.200 francs;

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

§§ 2 en 3 van artikel 29, vermeld in artikel 2 der wet van 30 juni 1951 betreffende de wedden van het onderwijzend personeel der lagere en bewaarscholen die vallen onder de wet tot regeling van het lager onderwijs, worden gewijzigd als volgt :

§ 2. — De eigenlijke wedde is vastgesteld als volgt voor alle onderwijzers en onderwijzeressen :

- a) een basiswedde van 64.000 frank;
- b) 14 tweejaarlijkse verhogingen van 4.480 frank.

De in littéra a) hierboven vastgestelde minimumwedde wordt toegekend aan het personeelslid dat de leeftijd van 21 jaar heeft bereikt.

De verjaardag die op een andere datum valt dan de 1ste dag van de maand, wordt overgedragen op de 1ste dag van de daaropvolgende maand.

De wedde van het personeelslid van minder dan 21 jaar wordt verminderd met het bedrag van een tweejaarlijkse verhoging, zegge 4.480 frank.

De aanvang van de loopbaan wordt vastgesteld op de 1ste dag van de maand, die volgt op de 21ste verjaardag. »

« § 3. — De bestuurtoeslag is vastgesteld als volgt, voor de schoolhoofden die al dan niet met het houden van een klasse belast zijn :

- a) leiding van een school met één enkele klasse 7.200 frank

- b) direction d'une école de 2 ou 3 classes : 10.800 francs;
- c) direction d'une école de 4 ou 5 classes : 14.400 francs;
- d) direction d'une école de 6 ou 7 classes : 18.000 francs;
- e) direction d'une école de 8 classes et plus : 21.600 francs.

Le Conseil communal peut décharger de la tenue d'une classe le directeur d'une école comptant au moins 6 classes. »

Art. 2.

L'article 29ter, repris à l'article 2 de la même loi, est remplacé par les dispositions suivantes :

« Art. 29ter. — Les instituteurs des écoles communales, adoptées et adoptables, bénéficient des allocations familiales et de naissance et du pécule de vacances, ainsi que du complément familial de ce pécule, prévus pour le personnel des administrations de l'Etat.

Le Ministre de l'Instruction publique règle les modalités de l'octroi aux intéressés du pécule de vacances et du complément familial de ce pécule.

En cas de décès d'un instituteur pourvu d'une nomination définitive, ses ayants droit bénéficient de l'indemnité pour frais funéraires prévue pour les agents de l'Etat.

Les instituteurs des écoles adoptables bénéficient, en outre, dans les conditions ci-dessus, des allocations de résidence ou de foyer.

Les instituteurs des écoles communales et des écoles adoptées jouissent gratuitement d'un logement mis à leur disposition par la commune ou, à défaut de logement, d'une indemnité compensatoire, à charge de la commune, et dont le montant est fixé comme suit :

- a) 4.480 francs dans les communes et agglomérations de moins de 20.000 habitants;
- b) 8.960 francs dans les communes et agglomérations de 20.000 à 100.000 habitants;
- c) 13.440 francs dans les communes et agglomérations de plus de 100.000 habitants.

Dans les communes où il existe un ou plusieurs logements scolaires, l'instituteur ou l'institutrice en chef, l'instituteur ou l'institutrice ont le choix entre le logement et l'indemnité compensatoire.

La commune peut disposer d'un logement scolaire volontairement inoccupé.

Sur demande du Conseil communal, le Roi peut, en ce qui concerne l'indemnité compensatoire de logement, classer dans une catégorie supérieure les communes faisant partie d'une agglomération ou se trouvant dans des conditions économiques spéciales.

Dans tous les cas, l'instituteur en chef conserve l'entière responsabilité du supplément de direction.

La classification des communes est déterminée par le chiffre de leur population, tel qu'il ressort des résultats du dernier recensement général.

Sont classées dans la catégorie des communes de plus de 100.000 habitants, la ville d'Ostende ainsi que les communes qui, ... point de vue de l'allocation de résidence ou de foyer, sont réputées constituer les agglomérations bruxelloise, anversoise, liégeoise, gantoise et carolorégienne.

Lorsque la diminution de la population d'une commune entraîne le classement de cette commune dans une catégorie inférieure, le barème correspondant à cette dernière catégorie est appliqué à partir du 1er du mois suivant la publication des résultats du recensement au *Moniteur belge*.

- b) leiding van een school met 2 of 3 klassen 10.800 frank
- c) leiding van een school met 4 of 5 klassen 14.400 frank
- d) leiding van een school met 6 of 7 klassen 18.000 frank
- e) leiding van een school met 8 klassen en meer ... 21.600 frank

De Gemeenteraad kan de directeur van een school met ten minste 6 klassen van het houden van een klasse ontslaan. »

Art. 2.

Artikel 29ter, overgenomen in artikel 2 derzelfde wet, wordt vervangen door de volgende bepalingen :

« Art. 29ter. — De onderwijzers van de gemeentelijke, aangenomen en aanneembare scholen ontvangen, zoals bepaald voor het personeel der Rijksbesturen, de kinder- en geboortebijslag en het vacatiegeld evenals de gezinstoeslag bij dit vacatiegeld.

De Minister van Openbaar Onderwijs regelt de modaliteiten tot verlening aan belanghebbenden van het vacatiegeld en van de gezinstoeslag bij dit vacatiegeld.

Bij het overlijden van een onderwijzer in vaste dienst, genieten zijn rechthebbenden de vergoeding voor begravenkosten die voor het Rijkspersoneel bestaat.

De onderwijzers van de aanneembare scholen genieten, bovendien, onder de hogervermelde voorwaarden, het haardgeld of de standplaatstoelage.

De onderwijzers van de gemeentelijke scholen en van de aangenomen scholen bekomen een woning die kosteloos te hunner beschikking wordt gesteld door de Gemeente, of, bij gebreke van een woning, een compensatievergoeding ten laste van de Gemeente, en waarvan het bedrag vastgesteld wordt als volgt :

- a) 4.480 frank in de gemeenten en agglomeraties met minder dan 20.000 inwoners;
- b) 8.960 frank in de gemeenten en agglomeraties met 20.000 tot 100.000 inwoners;
- c) 13.440 frank in de gemeenten en agglomeraties met meer dan 100.000 inwoners.

In de gemeenten waar één of meer schoolhuizen bestaan, hebben de hoofdonderwijzer of de hoofdonderwijzeres, de onderwijzer of de onderwijzeres de keus tussen de bewoning en de compensatievergoeding.

De Gemeente kan beschikken over een schoolhuis dat vrijwillig onbezet blijft.

Wat de compenserende huishuurvergoeding betreft, kan de Koning, op verzoek van de Gemeenteraad, de gemeenten die tot een agglomeratie behoren of die zich in bijzondere economische omstandigheden bevinden, in een hogere categorie rangschikken.

In elk geval behoudt de hoofdonderwijzer de volle bestuursvergoeding.

De rangschikking van de gemeenten wordt bepaald naar het cijfer van haar bevolking volgens de uitslagen van de jongste algemene volkstelling.

In de categorie gemeenten met meer dan 100.000 inwoners worden gerangschikt de stad Oostende, alsmede de gemeenten die voor de haard- of verblijfvergoeding geacht worden deel uit te maken van de agglomeraties Brussel, Antwerpen, Luik, Gent en Charleroi.

Wanneer de vermindering van de bevolking van een gemeente tot gevolg heeft dat bedoelde gemeente gerangschikt wordt in een lagere categorie, wordt de vergoedingsschaal, die met laatstgenoemde categorie overeenstemt, toegepast vanaf de eerste van de maand na de bekendmaking van de uitslagen van de volkstelling in het *Belgisch Staatsblad*.

Les instituteurs nommés à titre définitif et ceux qui, nommés à titre provisoire ou intérimaire, comptaient à cette date au moins une année de services dans les écoles de la commune, continuent à bénéficier, pendant toute leur carrière, du barème antérieurement en vigueur ».

Art. 3.

L'article 4 de la même loi est modifié comme suit :

« Les institutrices gardiennes jouissent d'un traitement égal aux 9/10 de celui de l'instituteur, dans les conditions prévues aux articles 29, 29bis, 29ter, 29quater, 30 et 31 de la présente loi. »

Art. 4.

Les articles 6 et 9 de la même loi sont abrogés.

Art. 5.

Les rémunérations globales des instituteurs ne peuvent, en aucun cas, être inférieures à celles dont ils jouissaient au moment de l'entrée en vigueur de la présente loi, par application des dispositions antérieures.

Art. 6.

Par mesure transitoire, le début de la carrière est fixé à l'âge de 19 ans pour les instituteurs nommés à titre définitif au 1er janvier 1951 et à l'âge de 18 ans pour les institutrices gardiennes nommées à titre définitif au 1er janvier 1951.

Art. 7.

La présente loi entre en vigueur le 1er janvier 1951.

De vastbenoemde onderwijzers en de voorlopig of als plaatsvervangers benoemde onderwijzers, die op de bedoelde datum ten minste één jaar dienst telden in de scholen van de Gemeente, genieten verder, gedurende gans hun loopbaan, de weddeschaal welke vroeger werd toegepast. »

Art. 3.

Artikel 4 van dezelfde wet wordt gewijzigd als volgt :

« De bewaarschoolonderwijzeressen genieten een wedde die gelijk is aan 9/10 van de wedde van de onderwijzer, onder de bij artikelen 29, 29bis, 29ter, 29quater, 30 en 31 van deze wet bepaalde voorwaarden. »

Art. 4.

De artikelen 6 en 9 van dezelfde wet worden ingetrokken.

Art. 5.

De globale wedden der onderwijzers mogen in geen geval lager zijn dan die welke zij genoten bij het inwerkingtreden van deze wet, bij toepassing van de vroegere bepalingen.

Art. 6.

Als overgangsbepaling wordt de aanvang van de loopbaan vastgesteld op de leeftijd van 19 jaar voor de onderwijzers die vast benoemd waren op 1 Januari 1951 en op de leeftijd van 18 jaar voor de bewaarschoolonderwijzeressen die vast benoemd waren op 1 Januari 1951.

Art. 7.

Deze wet wordt van kracht op 1 Januari 1951.

Charles JANSSENS,
M. DESTENAY,
F. GROOTJANS.